

1974 SEP 26

NÉPSZABADSÁG

Budapest

028.1

244

7

KÖNYVEKRŐL

A LEGENDÁKTÓL MEGTISZTÍTVÁ

Kávássy Sándor: Latinca Sándor

Munkásmozgalmi történetírásunk régi adósságát törlesztette Kávássy Sándor, hogy tudatni, *Latinca Sándor* életútjának, tevékenységének egy-egy rövid időszakát, részletét feldolgozó publikáció után megírta a forradalmár első *hiteles életrajzát*. A biográfia nemcsak összegezte a megjelent tanulmányok, cikkek által feltárt adatokat, hanem korábban nem kutatott forrásokra, a harcostársak már-már feledésbe merült visszaemlékezéseire támaszkodva a legendáktól megtisztítva, történelmileg hitelesen mutatja be a forradalmár, a politikus, az ember életútját, szellemi fejlődését. A kötet lapjain az életrajz mellett megismerkedünk Somogy megye gazdasági-politikai viszonyaival, osztályszerkezetével, a Földmunkások és Kisgazdák Országos Szövetsége működésével. Gazdag anyagfeltárással alapozva Latinca Sándor alakján keresztül megismerhetjük a Tanácsköztársaság megyei eseményeit is.

Kávássy Sándor végigköveti Latinca Sándor életpályáját szülővárosától *Aradtól* az első világháború vérzivataros napjain keresztül a Tanácsköztársaság megdöntését követő brutális, ellenforradalmi akciókig. Az ifjúkorról rajzolt — kissé elnagyoltnak tűnő — szellemi fejlődésre döntő hatást gyakorolt Latinca Sándor *párizsi utazása*, ahol megismerkedik a szocialista eszmékkel. Ezt követően kapcsolódik be a *vasasszakszervezet és a szociáldemokrata párt* tevékenységébe. Az első világháborúban kapott kitüntetések sem feledtetik vele a világégés borzalmaival. Szabadságát arra fordítja, hogy röpiratban tárja fel a háború okait.

A kötet legterjedelmesebb, adataiban is legtöbb újat nyújtó része Latinca Sándornak a *két forradalom* időszakában folytatott tevékenységét mutatja be. A polgári demokratikus for-

radalom győzelmét követően 1918 decemberétől a *Földmunkások Országos Szövetsége Somogy megyei titkára*, majd a *megyei direktórium elnöke*, később a megye *kormányzótanácsi biztosa*.

Közreműködésével alkotják meg a Somogy megyei cselédek első kollektív szerződését. Az elsők között ismerte fel — a Tanácsköztársaság kikiáltását megelőzően — a *termelőszövetkezetek* jelentőségét. Az életrajz, az új kutatási eredményekre támaszkodva azonban azt is bemutatja, hogy nem pártolt el a földosztás gondolatától. Hiszen agrárnézeteinek lényege a Tanácsköztársaság időszakában is: *termelőszövetkezet a gazdasági cselédségnek*.

Mint kormányzótanácsi biztos körültekintő, megfontolt tevékenységet folytatott. Olyan forradalmár portréja bontakozik ki a kötetből, aki a legnehezebb helyzetben — az ellenforradalom elleni harcban — is megőrizte hitét, emberségét. Kutatta s részben felismerte a megye — ezen keresztül az ország, a tanács hatalom — gondjainak, problémáinak forrását, önállóan, alkotóan igyekezett azokat saját hatáskörében, megvéréjében megoldani.

1919. június végén *lemondott* kormányzótanácsi biztosi megbízatásáról, s csak a somogyi nép kérésére maradt meg posztján. A biográfia szerzője felkutatatta, s árnyalt elemzésben tárja elének lemondása okait s ezzel hozzájárul a történelmileg hiteles *Latinca-portré* megrajzolásához.

A Tanácsköztársaság megdöntését követően Latinca Sándor posztján marad, s amikor a helvi pártvezetőség döntésére menekül, már tombol a fehérterror. Letartóztatják, majd a kaposvári börtönből elhurcolják és forradalmár társaival együtt *meggyilkolják*. (Akadémiai)

Botos János